

إدارة أوقاف

صالح عبدالعزيز الراجحي

አስፈላጊ ትምህርቶች ለብዙሃኑ ህዝብ

አዘጋጅ: ሼኽ ዓብዱልግዚዚ ቢን ባዝ
ረሒመሁላህ

ተርጓሚና አሳታሚ
እስላማዊ ዳዕዋና ዕውቀት ማሕበር
አዲስ አበባ

مطبعة دار طيبة - الرياض - ت: ٤٢٨٣٨٤٠

GIFT NOT FOR SALE

አስፈላጊ ትምህርቶች ለብዙሀኑ ህዝብ

አዘጋጅ:-

ሼ/አብዱል አዚዝ ብኑ ባዝ

ተርጓሚና አሳታሚ:-

እስላማዊ ዳዕዋና ዕውቀት ማህበር

የመ. ሣ. ቁ   70425
ስልክ   71-32-07

ሁለተኛ እትም 1997

(6) የአማርኛ ትርጉም መብት የተጠበቀ ነው

بسم الله الرحمن الرحيم

አንደኛ ትምህርት

ፋቲሐ (የመከፈቻይቱ) ምዕራፍ ወምሮ ከአል ዙልዚላህ (የእንቅጥቃጤው) ምዕራፍ ከሚባለው ጀምሮ እስከ አልናስ (የሰዎች ምዕራፍ) ድረስ ካሉት አጫጭር ምዕራፎች የተቻለውን ያህል ንባባቸውን በማስተካከልና በቃል በማስጠናት እንዲሁም ትርጉሙን ማወቅ ግዴታ የሆነውን አብራርቶ ማስረዳት።

ሁለተኛ ትምህርት

ከአላህ በስተቀር ሌላ አምላክ አለመኖሩንና ሙሐመድ የአላህ መልዕክተኛ መሆናቸውን መመስከር፤ ይኸውም ከአንድ አላህ በስተቀር ሊያመልኩት የሚገባ ጌታ ስላለመኖሩና ነቢዩ ሙሐመድ (ሰዐወ) የአላህ መልዕክተኛ መሆናቸውን ከነትርጉሙ እንዲሁም የላኪላህ ኢላላህን ቅድመ ሁኔታዎችን (ሹሩጦችን) ከማብራራት ጋር ማስተማር ነው።

ትርጉሙም፡- ላኪላህ የሚባለው ከአላህ ሌላ አምላክ እንደሌለ የሚያሳይ አሉታዊ ቃል ሲሆን፤ ኢላላህ የሚለው ደግሞ አምልኮን ለአንድ አላህ ብቻ የሚያረጋግጥ አውንታዊ ቃል ነው። የላኪላህ ኢላላህን ቅድመ ሁኔታዎች (ሹሩጦች) የሚከተሉት ናቸው።

1. ለአለማወቅ ተጻራሪ የሆነ ዕውቀት፤
2. ምንም ጥርጣሬ የሌለበት እርግጠኝነት፤
3. ማጋራት ያልተወመረበት ፍጹምነት፤
4. ውሸት የሌለበት እውነተኛነት፤
5. ጥላቻ የሌለበት ወደታ፤
6. ቸልታ የሌለበት መታዘዝ፤
7. ተቃውሞ የሌለበት መቀበል፤
8. ከአላህ ሌላ ባለ አማልክት በሙሉ መካድ ናቸው።

እነዚህንም ትድመ ሁኔታዎች በዚህ መንገድ መገለጽ ይቻላል።
 ልውቀት፡ እርግጠኝነት፡ ፍፁምነት፡ እውነተኛነት ከውደታና ከመቀበል
 ታዛዥነት በምንተኛው ደግሞ ከአላህ ሌላ የተመለከትን ነገሮች መካድ ነው።

ሦስተኛ እምህርት

የእምነት መሠረቶች በድስት ናቸው። እነሱም በአላህ ግመን፡
 በመላዕክቶች፡ በመጽሐፍቶች፡ በመልክተኞች፡ በመጨረሻው ተንና በተደር
 (ደግሞ ሆነ መጥፎ) በአላህ (ጥራትና ልዕልና ለሱ ይሁንና) ውሳኔና ዕውቀት
 ነው ብሎ ግመን ናቸው።

አራተኛ ትምህርት

የተውሂድ (አላህን እንድ የግድረግ) ክፍሎች ሦስት ናቸው። እነሱም
 የጌትነት አንድነት፡ የእምላክነት አንድነት፡ የሰዎችና የባህሪያት አንድነት
 ናቸው።

የሸርክ (የግጋራት) ክፍሎችም ሦስት ናቸው። ትልቁ ግጋራት፡ ትንሹ
 ግጋራትና ድብቱ ግጋራት ናቸው። ትልቁ ግጋራት የተግባርን ከጠረትና
 በገህም እሳት ውስጥ መዘውተርን ያስከትላል። አላህ እንዲህ አለ፡-

﴿لَوْ أَشْرَكُوا الْحَيْطُ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

«ባጽኖ ኖር ይለዱት የአጼቱ ከእኔ ቢታበለ ክር።»¹

(1) ለእ እንገድ : 88

በሌላም አንቀጽ

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ
أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿١٧﴾

«ለከሃዲዎች በነፍሳቸው ላይ በከሀደት የሚመሰክሩ ሆነው ያላላህን መሰረዶች ሊሰሩ አይገባቸውም። እነዚያ ሰራዊታቸው ተበላሹ፣ እነሱም በእኀት ጡስጥ ዘውታሪዎች ናቸው።»

በዚህም ላይ የካብሰ ሰው በምንም ዓይነት አይማርም ገነትም ለሱ እርም ናት አላህ (ሰው) እንዲህ አለ፡

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ

«አላህ በእርሱ ማጋራትን በፍጹም አይምርም። ከዚህም ሌላ ያለውን ለማሻሻል ይምራል።»

አላህ እንዲህ ይላል፡

إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ
الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿١٨﴾

«እነዚያ በአላህ የሚያጋሩ ሰው አላህ በርሱ ገነትን በእርግጥ እርም አደረገ። መኖሪያቸውም እሳት ናት። በዳዮች ምንም ረዳቶች ላቸውም።»

(1) አል ተውባዛ : 17

(2) አል ኒሳእ : 48

(3) አል ማኢዳህ : 72

በዚህ ክፍል ከሚጠቀሱት መካከል መታገንና ጣኦታትን መጥራት በነሱ መመጃን በነሱ መሳል ለነሱ ማረድና ሌሎችም ይገኛበታል።

ትንሹ ማጋራት ማለት ደግሞ በቁርአን ወይም በሐዲስ፥ ማጋራት (ሽርክ) ተብሎ ተነግሮ ግን ከትልቁ የማጋራት ዓይነት ያልሆነ ነው። ለምሳሌ አንድ ነገር ሲፈጸም ለይዩኛ። መፈጸም ከአላህ ሌላ ባለ ነገር መማል፥ አላህና እገሌ ካሉ ማለትና የመሳሰሉት ናቸው።

ነቢዩ መሐመድ (ሰዐወ) እንዲህ አሉ፡-

(أخوف ما أخاف عليكم الشرك الأصغر) فسئل عنه فقال الربا

“ለእናንተ ከምፈራላችሁ ሁሉ የምፈራው ትንሹን ማጋራት ነው። ብለው ሲናገሩ እሱ ምንድነው በማለት ተጠይቀው ሲመልሱ፡- ለይዩኛ መሥራት ነው ብለዋል። ይህን ሐዲስ በጥሩ የዘገባ ሰንሰለት አሟሙ ጸህመድ፥ ጣብራኒና በይሐቂ መሐመድ ብኑ ለቢድ የተባሉትን ሰሃባ ጠቅሰው ዘግበውታል። ጠበራኒ በሌላ የዘገባ ሰንሰለት እኚህ ሰሃባ ከራ ዕ ብን ከዲጅ የሰሙትን ብለው እንደሚከተለው አቅርበውታል።

(من حلف بشئى دون الله فقد أشرك)

“ከአላህ በስተቀር ባለ ነገር የማለ ሰው በእርግጥ አጋራ”

አቡዳውድና ቲርሚዚ ደግሞ ከፀመር ኢብነል አልኸጣብ በትክክለኛ የዘገባ ሰንሰለት የሚከተለውን ሀዲስ ዘግበዋል።

(من حلف بغير الله فقد كفر أو أشرك)

“ከአላህ ሌላ ባለ ነገር የማለ በእርግጥ አላህን ካደ ወይም በአላህ አጋራ”

ከሁዘይፍህ አልየሚኒ አቡዳውድ ቆትክክለኛ የሐዲስ ሰንሰለት የዘገቡት ደግሞ፡-

(لا تقولوا ما شاء الله وشاء فلان، ولكن قولوا ما شاء الله ثم شاء فلان)

“አላህና እገሌ ካሹ አትበሉ እንግዲያውስ አላህ ካሻ ከዚያም እገሌ ከሻ በሉ” የሚል ነው።

ይህ ክፍል ሽርክ ከእምነት መውጣትንም ሆነ በእሣት ውስጥ መዘውተርን አያስከትልም። ግን ግድታ የሆነውን የተውሂድ መላዕክት ይቃረናል (ይጸረራል)።

ሰባተኛው ክፍል የድብቁ ማጋራት ነው። ማሰራጀው ተከታዩ የነበረውን (ሰዐወ) ቃል ነው።

(أَلَا أَخْبَرَكُمْ بِمَا هُوَ أَخْوَفُ عَلَيْكُمْ عِنْدِي مِنَ الْمَسِيحِ الدَّجَالِ؟ " قَالُوا : بَلَى يَارِسُو اللَّهَ ؟ قَالَ " الشُّرْكُ الْخَفِيُّ ... يَقُومُ الرَّجُلُ فَيُصَلِّي لِنِزْيَنِ صَلَاتِهِ ، لِمَا يَرَى مِنْ نَظَرِ الرَّجُلِ إِلَيْهِ .)

"አዋጅ ከደጃል ይበልጥ የምፈራላችሁ ነገር ምን እንደሆነ ልንገራችሁ ሲጻጸው እሽ የአላህ መልዕክተኛ ሆይ! ይንገሩን አሉዋቸው፡ "ድብቁ ማጋራት ነው አሉ። እሱም ሰውየው ይቆምና ይሰግዳል፤ በላቱን ያሳምራል፤ ሰውየው ወደሱ መመልከቱን ሰለአየ" (አግሙ አህመድ የዘገቡት ሐዲስ ነው)

ማጋራትን (ሽርክን) ለሁለት ብቻ መክፈልም ይቻላል። ይኸውም በትልቅ፤ በትንሽና ድብቅ የሚለው ግን ሁለቱንም የሚያጠቃልል ይሆናል። በትልቁም ውስጥ እንደ መናፍቃን ማጋራት አይነት ይገኝበታል።

እነሱ መጥፎ እምነታቸውን ደብቀው እስልምናውን ለይዩልንና ለሀይወታቸው በመፍራት ከአንገት በላይ ያስመሰላሉ። እንደዚሁም ድብቅ ማጋራትን በትንሹም ማጋራት ውስጥ ይገኛል። እሱም ባላለፍነው ሐዲስ ውስጥ እንደተጠቀሰው ለመታየት የተፈጸመን የሚመስል ነው።

አምስተኛ ትምህርት

የእስልምና ማዕዘናት አምስት ናቸው። እነሱም፦

1. ከአላህ ሌላ አምላክ አለመኖሩንና ነቢዩ ሙሐመድ (ሰዐወ) ?አላህ (ሱወ) መልዕክተኛ ናቸው ብሎ በአንደበቱ መመስከር፤
2. ሰላትን መስገድ፤
3. ዘካትን መስጠት፤
4. የረመዳንን ወር መጸም
5. መስፈራቱን ያሟላ ሰው የተከበረውን የአላህ (ሱወ) ቤት ሄዶ መጎብኘት (የሐጂን ፀሎት ማድረስ) ናቸው።

ስድስተኛ ትምህርት

ስለ ሰላት ቅድመ ዝግጅቶች (ሸርጦች) እነሱም ዘጠኝ ናቸው።

1. ሙስሊም መሆን፤
2. የአዕምሮ ጤናማነት፤
3. ጠቃሚንና ጎጂን ጥሩና መጥፎውን ለይቶ የማወቅ ዕድሜ መድረስ (አልተምዶዝ)
4. ትልቁና ትንሹን ሐደስ ማስወገድ፤⁽¹⁾
5. ነጃላን ነገር ማስወገድ፤
6. ሀፍረተ ገላን መሸፈን፤
7. የሚሰገደው ሰላት ጊዜ መግባት፤
8. ፎጊን ወደ ካአባ (ቂብላ) መዞርና
9. ኒያ (ማሰብ) ናቸው።

---

(1) ትልቁ ሐደስ ማለት ሙሉ ሰውነት መታጠብ የሚያስፈልግ

ትንሹ ሐደስ ማለት ውዳእ የሚያስፈልግ ማለት ነው።

ሰባተኛ ትምህርት

የሰላት ግዕዝናት አሥራ አራት ናቸው። እነሱም፦

1. ችሎታ ያለው ሰው መቆም፤
2. የመግቢያ ተክቢራ (አሏሁ አክበር) ማለት፤
3. ፋቲሐን ማንበብ፤
4. ማገንበስ (ሩክፅ)፤
5. ከአጎነበሱበት ቀጥ ብሎ መቆም፤
6. በሰላት የሰውነት አካላት ሱጁድ ማድረግ፤ (ከመሬት ላይ ግንባርን ማሳረፍ)፤
7. ከእሱም መነሳት፤
8. በሁለት ሱጁዶች መካከል ለተወሰነ ጊዜ መቀመጥ፤
9. በማንኛውም የሰላት ተግባራትና እንቅስቃሴ ውስጥ መረጋጋት፤
10. በየግዕዝናቱ መካከል ያሉትን ቅደም ተከተል መጠበቅ፤
11. የመጨረሻውን አተህዩቱ (ተሸሁሽ) ማንበብ፤
12. ለእሱም መቀመጥ፤
13. በነቢዩ ሙሐመድ (ሰዐወ) ላይ ሰላት ማውረድና
14. በሁለቱም ጎን ሰላምታ (አሰላሙ አሌይኩም ወራህመቱላህ) ማለት ናቸው።

ስምንተኛ ትምህርት

የሰላት ዋጅበች (ግዴታዎች) ስምንት ናቸው፤ እነሱም ከመጀመሪያው ተክቢራ በስተቀር በሰላት ውስጥ ያሉት ተክቢራዎች በሙሉ፥ የሚያሰግድ ሰው (ኢማም) ወይም ብቻውን ሰጋጅ ሰሚ አሳሁ ሊመንህሚዳህ (አላህ አመስጋኝን ሰሚ ነው) ማለት፥ የሚሰግዱት ሁሉ ረብበና ወለክልህምድ (ጌታችን ሆይ! ምስጋና ለአንተ ይሁን) ማለት፥ ሲያጎነብስ (ሩኩዕ ሲያደርግ) ለብሀነረቢያል አዚም (ታላቁ ጌታዬ ጥራትና ልዕልና ይገባው) ማለት፥ መሬት ላይ ሲደፋ (ሱጁድ ሲያደርጉ) ለብሐና ረቢያል አዕላ (የበላዩ (ሀያሉ) ጌታ ጥራትና ልዕልና ይገባው) ማለት በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ረቢግፎርሊ ብሎ (ጌታዬ ማረኝ) የሚጀምረውን ፀሎት ማድረግ የመጀመሪያውን ተሸሁድና (አተህያቱ) ለሱም መቀመጥ ናቸው፡፡

ዘጠነኛ ህምህርት

የተሸሁድ (አተህያቱ) ዝርዝር እሱም፡-

(التحيات لله والصلوات والطيبات السلام عليك أيها النبي ورحمة الله وبركاته ، السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين، أشهد أن لا إله إلا الله ، وأشهد أن محمدا عبده ورسوله، اللهم صلى على محمد وعلى آل محمد كما صليت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد، وبارك على محمد وعلى آل محمد كما باركت على إبراهيم وعلى آل إبراهيم إنك حميد مجيد .)

*አታሂያቱ ሊላሂ ወሰለዋቱ ወጠደባቱ አሰላሙ አለይካ አዩህን ነቢዩ

(1) በዚህ መፅሐፍ ውስጥ የተመለከቱት የሰላት ህግጋት

(አህነም) በሙሉ በህንበሊ መዝሀብ መሠረት የቀረቡ

መሆኑን አገባቢያን ልብ ሊሉት ይገባል፡፡

ወረሃውታላሂ ወበረከቱሁ አሰላሙ አለይኛ ወአላ ኢባዲላሂ አሷሊሂነ አሸሐዱ
አንላ ኢላህ ኢለሷሁ ወአሸሀዱ አነ ሙሐመደን አብዱሁ ወረሱሉሁ። አሷሁ
በሊ አላ ሙሐመዲን ወዓላ አሊ ሙሐመዲን ከማሰሌይተ አላ ኢብራሂመ
ወዓላ አሊ ኢብራሂመ እከህ ሐሚዱን መጂድ ወባሪክ ዓላ ሙሐመዲን ወአላ
አሊ ሙሐመዲን ከማባረከተ ዓላ ኢብራሂመ ወዓላ አሊ ኢብራሂመ ኢከ
ሐሚዱን መጂድ።

ከብሮች ለአንድ አላህ ብቻ ናቸው። ፀሎቶችና መልካም ነገሮችም።
አንተ ነቢይ ሆይ! የአላህ ሰላምና እዝነት እንደዚሁም በረከቶቹ በአንተ ላይ
ይሁን። የአላህ ሰላም ለእኛና ለደጋኝቶች የአላህ አገልጋዮች ይሁን። ከአላህ
በስተቀር ሌላ አምላክ እንደሌለ እመሰክራለሁ። ሙሐመድ የአላህ
መልዕክተኛና አገልጋይ እንደሆኑ እመሰክራለሁ።

አላህ! ጌታዬ ሆይ በነቢያችን ሙሐመድና ቤተሰቦቻቸው ላይ የአከብሮት
ሰላት (ረሀመት) አውርድ በነቢዩ እብራሂምና በቤተሰቦቹ ላይ እንዳወረድከው
ሁሉ። አንተ በጣም ምስጉንና በጣም ቅዱስ ነህና በነቢያችን ሙሐመድና
በቤተሰቦቹ ላይ በረከት አውርድ በነቢዩ እብራሂምና በቤተሰቦቹ ላይ
እንዳወረድከው ሁሉ። አንተ በጣም ምስጉንና በጣም ቅዱስ ነህና።

ከዚያም በመወረሻም ቁጭታ ከገሐነምና ከቀብር ቅጣት በሕይወትም
ላለ ሆነ ከሕይወት ሕልፈት በኋላ ከመቸገርና ከደጃል ችግር (ፈተና) በአላህ
ይጠበቅ። ከዚያም ከጸሎት (ዱዓእ) ዓይነቶች የመረጠውን ያድርግ። በተለይ
ከነቢዩ (ሰወ) የተሰማውን ከእነሱም፡-

(اللهم اعننى على ذكرك وشكرك وحسن عبادتك، اللهم إني ظلمت نفسي ظلماً
كثيراً ولا يغفر الذنوب إلا أنت فاغفرلى مغفرة من عندك وإرحمنى إنك أنت
الغفور الرحيم)

አልላሁመ አኢኒ ዐላ ዚክርክ ወሹክሪክ ወሁሰኒ ኢሳይቲካ አልላሁመ
አኢኒ ዘለምቱ ነፍሲ ዙሉመን ከሲራን ወላዖግፍሩ አልዙኑበ ኢሷ አንተ
ፈግፊረሊ መግፈረተን ሚን ዒንዲክ ወርሐምኒ ኢኸ አንተልገፉሩ ረሂም።

ትርጉሙም፡- "አላህ ሆይ! በውዳሴህ በምሥጋናህና በመልካም ሁኔታ
እንዳመልከህ አግዘኝ። አላህ ሆይ! ራሴን በብዙ በድያለሁና ካንተ በስተቀር
ኃጢአትን የሚምር ስለሌለ ካንተ ዘንድ የሆነ ምህረት አድርግልኝ፤ እዘንልኝ
አንተ በጣም መሃሪና አዛኝ ነህና።

አስረኛ ትምህርት

ስለ ሰላት ሱናዎች ከእነሱም፡-

1. የመክፈቻ ፀሎት ማንበብ፤
2. ሲቆም የቀኝ እጁን መዳፍ በግራ እጁ ላይ በማድረግ ከደረቱ ላይ ማስቀመጥ፤
3. የእጆቹ ጣት የተጠጋጉ ሲሆኑ ሁለቱንም እጆች እትከሻ ወይም እጆሮ ድረስ፤

1ኛ. በመጀመሪያው ተከቢራ

2ኛ. ሲያነሳሰ (ሩኩፅ ሲያደርግ)

3ኛ. ተመልሰው ቀጥ ሲሉና

4ኛ. ከመጀመሪያው ተሸሁድ ለሶስተኛው ረከዓ ሲነሱ ማንሳት

4. በማንንበስ ጊዜም ሆነ በመሬት ላይ በመደፋት ጊዜ ከአንድ ጊዜ በላይ በመጨመር ተሰቢህ (አላህን ማጥራት)፤

5. በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ከአንድ ጊዜ በላይ ምህረትን መለመን፤

6. ሲያነሳሰሉ እራሳን በጀርባ ትክክል ማድረግ፤

7. በመሬት ላይ ሲደፋ (በሱጁድ) ጡንቻዎችን ከጎኖቹ ሆድን ከጭኖቹ ማራቅ፤

8. ሱጁድ ሲደረግ ከንዶችን ከመሬት ማንሳት (ማራቅ)፤

9. በመጀመሪያው ቁጭታና (ተሸሁድ) በሁለቱ ሱጁዶች መካከል ባለው ጊዜ የቀኝ እግሩን ጣት ተክሎ በግራ እግሩ ላይ መቀመጥ፤
10. በመጨረሻ ቁጭታ (ተሸሁድ) ጊዜ የቀኝ እግሩን ጣት በመትከል መቀመጫን መሬት ማስነካት፤
11. በመጀመሪያው ቁጭታ (ተሸሁድ) ሰላትንና ረድኢትን ለነቢዩ መሐመድና ለቤተሰቦቻቸው፣ ለነቢዩ ኢብራሂምና ለቤተሰቦቻቸው መለመን፤
12. በመጨረሻው ቁጭታ (ተሸሁድ) ፀሎት ማድረግ፤
13. በሱብሂ ሰላት በሁለቱም ረከዓዎች በመግራብና በኢሻ በሁለቶች የመጀመሪያ ረከዓዎች ድምጽን ከፍ አድርጎ ቁርአን ማንበብ፤
14. በዙሀርና በዐስር በሁሉም ረከዓዎች በመግራብ በሶስተኛውና በኢሻ በሁለቶች የመጨረሻ ረከዓዎች ድምጽን ዝቅ አድርጎ ሳያስመጥ ማንበብና
15. ከፋቴሐ ሌላ በተጨማሪ የቁርአን ምዕራፍ (አንቀፅ) ማንበብ ነው ይህም ሌሎችንም በዚህ መጽሐፍ ያልጠቀሰናቸውን የሰላት ሱናዎች ከመጨመር ጋር ነው።

አስራ አንደኛ ትምህርት

ሰላትን የሚያበላሹ ነገሮች ስምንት ናቸው። እነሱም፦

1. ከማወቅና ከማስታወስ ጋር መናገር፤ የረሳ ወይም ያላወቀ ግን በመናገሩ ሰላቱ አይበላሽበትም።
2. ሳቅ 3. መብላት 4. መጠጣት 5. ሐፍረተ ገላ መገለጥ 6. ከካዕባ (ቂብላ) አቅጣጫ በብዙ መዞር 7. በሰላት ውስጥ በተከታታይ ብዙ እንቅስቃሴ ማድረግ 8. የውዱእ መበላሸት (መፍረስ)

አስራ ሁለተኛ ትምህርት

የውዱእ ቅድመ ሁኔታዎች (ሽርጦች) አስር ናቸው። እነሱም፡-
መስሊም መሆን፤ የአዕምሮ ጤናማነት፤ ጠቃሚነና ጎጂን ጥሩና መጥፎን
ለይቶ የማወቅ ዕድሜ መድረስ፤ መነየት፤ ውድእ አስከሚያበቃ ላለማቋረጥ
መወሰን፤ ውዱእን የሚያስገድዱ ነገሮች መቋረጥ፤ አስቀድሞ በውሃ ወይም
በድንጋይ (በመሳሰሉት) የሽንትንና የሰገራን መውጫውን ማጠቁ (ማበስ)፤
ውሀው ንቡዝ መሆንና ሊጠቀምበት የተፈቀደ መሆን፤ ውሀው ወደ ሰውነት
እንዳይዳረስ (እንዳይዘልቅ) የሚከለክሉ ነገሮችን ማስወገድና ሁልጊዜ
የማይለቅ የውዱእ ማጥ ያ ችግር ያለበት ሰው ሊሰግደው ለሚፈልገው ሰላት
ወቅት መግባት ናቸው።

አስራ ሶስተኛ ትምህርት

የውዱእ ግዴታዎች ስድስት ናቸው። እነሱም ትን መታጠብ፤ ሲሆን
አፍን መጉመጥመጥና በአፍንጫ ውሀን ማስገባትም ከዚሁ ጋር፤ ይጠቃለላል¹።
ሁለቱን እጆች ከክርኖች ጋር ማጠብ፤ ሁሉን የራስ ፀጉርና ጆሮዎችንም
ጭምር ማበስ። ሁለቱን እግሮችን ከቁርጭምጭሚቶች ጋር ማጠብ።
የተጠቀሱትን የውዱእ አካሎች ቅደም ተከተላቸውን መጠበቅና ማለጣጠቅ
(ማክታተል) ናቸው።

አስራ አራተኛ ትምህርት

ውዱእን የሚያበላሹ ነገሮች ስድስት ናቸው። እነሱም፡-

ከሁለቱ የቆሻሻ መውጫ ብልቶች የወጣ ሁሉ፤ ከሰውነት የወጣ ነጃላ ነገር
በእንቅልፍም ሆነ በሌላ ነገር አዕምሮ መሳት፤ ሁለቱን የአፍረት ገላዎች ያለ

(1) መጥፎጥመጥና ውሀን በአፍንጫ ውስጥ ማስገባትን ከዋጅብ

(ግዴታ) ውስጥ መቆጠር በሕንበሊ መገሀብ መሠረት ነው።

ምንም ከሌላ በእጅ መንካት፥ የግመል ሥጋ መብላት¹፤ አላህ ይጠብቀንና ከእስልምና መውጣት።

አንገብጋቢ ማሳሰቢያ፡- እግረኛ ማጠብ በትክክለኛ አስተያየት ውዱእ አያጠፋም። ይህም የብዙሀኑ አሊሞች (ሙሁሮች) አስተያየት ነው። ለማበላሸቱ ማበረጃ ስላልተገኘለት ነው። ሆኖም አጣቢው የእግረኛ ገላ ያለ ምንም ግርዶ መንካት የለበትም። እንደዚሁ ከአሊሞች በጣም ትክክለኛ በሆነው አቋም ሴትና ወንድ መነካካት በስሜትም ሆነ ያለስሜት ከብልት ፈላሽ ነገር ካልወጣ በስተቀር አይበላሽም። ምክንያቱም ነቢዩ ሙሐመድ (ሰዐወ) አንዲቱን ሚስታቸውን ስመው ውዱእ ሳያድሱ ሰግደዋልና በማኢደህና በኔላእ ምዕራፎች ውስጥ

أَوَلَمْ نَسْتَمِ الْأُنثَىٰ

(ወይም ሴቶችን ነካችሁ) ያለው ከአሊሞች ከፍተኛ ድጋፍ ያለው በዚህ የታሻው ግብረ ሥጋ ግንኙነት ነው ይህም አባባል የአብደላህ ኢብን አባስና የሌሎች የብዙ ሰዎች አስተያየት ነው²።

አስራ አምስተኛ ትምህርት

ለማንኛውም ሙስሊም እንዲሳበላቸው ስለተደነገጉት ባህሪያትና ሥነ-ምግባሮች ከእነዚህም መካከል እውነተኛነት፥ ታማኝነት፥ ጥብቅነት፥ እፍረት (ሐያዕ) ጀግንነት፥ ቸርነት፥ በቃል መመላት፥ አላህ ከከለከላቸው ነገሮች ሁሉ መራቅ ጉርብትናን ማሳመር፥ በተቻለው አቅም ችግረኛን መርዳትና ሌሎችም በቁርአንና በሐዲስ የተደነገጉ ባህሪያቶች ይገኝበታል።

(1) የግመል ሥጋ ውዱእ ያበላሻል የተባለው በሐንበሊ መዝሐብ ነው።

(2) የሴትና ወንድ በስሜት መነካካት ውዱእን እንደሚያበላሽ በሀንበሊም መዝሀብ ተገልጿል።

አስራ ስድስተኛ ትምህርት

ስለ እስላማዊ ስርአቶች ከእነዚህም መካከል ሰላምተኝነት፥ ፈገግተኝነት፥ በቀኝ መጠጣትና መብላት፥ ወደ መስጊድ ወይም ወደ ቤት ሲገቡና ሲወጡ እና መንገድ ሲሄዱ እንዲተገበሩ የተደነገጉትን ስረአቶች መጠበቅ ከወላጆች ጋርና ከዘመዶች፥ ከጎረቤቶች ከአዋቂዎችና ከህፃናቶች ጋር ሊኖር የሚገባውን ስረአት መተግበር ህፃን ሲወለድ እንኳን ደስ ያላችሁ በማለት የደስታ መግለጫ መስጠት፥ ሰው ለሞተበት አላህ ትዕግስቱን ይስጣችሁ በማለት ማጽናናትና ሌሎችም እስላማዊ ስርዓቶችን መጠበቅ።

አስራ ሰባተኛ ትምህርት

ከግጋራትና ከወንጀሎች ሁሉ መጠንቀቅ ነው። ከእነዚህም መካከል ሰባቱ የሰው ልጆችን አጥ ሾች በመባል የታወቁ ከባድ ኃጢአቶች ይገኝበታል። እነሱም በአላህ ግጋራት፥ ድግምት፥ አላህ ክልክል ያደረጋትን ሕይወት ያለ አግባብ ማጥፋት፥ የየቲሞችን (አባት የሞተባቸውን) ገንዘብ መብላት ወለድ (አራጣ) መብላት በጦርነት ቀን ከተሰለፉ በኋላ መሸሽ ጥብቅ (ንፁህ) የሆኑ ቤቶች በዝሙት መስደብ (መወንጀል)።

ከዚህም በተጨማሪ የወላጆችን ሐቅ መርገጥ፥ ዝምድናን መቁረጥ፥ የሐሰት መስክር መስጠት፥ የሐሰት መሐላ፥ ጎረቤትን ማስቸገር፥ ሰዎችን በደም በገንዘብ በገመና መበደልና ማስቸገር ሌሎችም አላህ ወይም ነቢዩ (ሰወወ) የከለከሏቸው ሁሉ ነገሮች ይገኝበታል።

አስራ ስምንተኛ ትምህርት

እራሳን መሸኘት በእሱ ላይ መሰገድ ዝርዝሩ የሚከተለው ነው፡-

የፊላ አዘገጃጀት፡-

1. መሞቱ ቢረጋገጥ አይኖቹ ይገጠማሉ መንገጭሉቹ ይገጣጠማሉ።
2. እራሳው ቢታጠብ እፍረተ ገላው ይሸፈናል። ቀጥሎም ትንሽ ከፍ ይደረግና የሚወጣ ነገር ካለ ይወጣለት ዘንድ ሆዱ በቀስታ ይጨመቃል ከዚያ ቀጥሎ አጣቢው በእጁ ላይ ጨርቅ መሳይ ነገር ጠቅልሎ እስትንጃ ያደርግለታል። ከዚያም የሰላት ውዱእን የመሰለ ያደርግለታል። ቀጥሎም እራሱንና ጽሑፍ በውሀና በቁርቁራ ወይም በሌላ ተመሳሳይ ነገር ያጥበዋል ከዚያ ቀኝ ጎኑን ያጥባል። አስከትሎም ግራውን እንደዚሁ እያደረገ ለሁለተኛና ለሶስተኛ ጊዜ ያጥበዋል። በእያንዳንዱ እጥበት ሁሉ እጅን በሆድ ላይ ያስኬዳል (ያሸዋል) የሆነ ነገር ከወጣ ያጥበውና መውጫውን በጥጥ ወይም በሌላ ነገር ይወትፈው። ይህም ካልገደበው በንፁህ የአፈር ጭቃ ወይም በዘመን አመጣሽ የህክምና ዘዴ ማፈኛ ይዝጋው። ውዱእ እንደገና ያድርግለት በሶስቱ ባይጸዳ እስከ አምስት እስከ ሰባት ይጨምርበት ከዚያም በጨርቅ ያድርቀው። በመታጠ ያዎችና በሱጁድ ማድረጊያ በታዎች ላይ ሽቶ ያድርግለት። በመላ አካላት ላይ ሽቶ ቢደረግለት ይመረጣል። ከፊኑን በጭስ ያጥንለት። ሪዝና¹⁾ ጥፍሩ ረጅም ከሆኑ ይቆረጣሉ ፀጉሩ አይበጠርም፤ ሴት ግን ፀጉሯ ለ3 ተገንጉኖ ወደ ኋላዋ ይለቀቃል።

3. እራሳን መገነዝ

ወንድ ከሆነ በሶስት ነጭ ጨርቆች፤ ቀሚሲና ጥምጣም በሌላቸው መገነዝ ይበልጣል። ተራ በተራ ይጠቀሳልበታል። በቀሚሲ በሽርጥና በአንድ ብትን መጠቅለያ ቢገነዝ ምንም አይደል። ሴት ግን በአምስት ጨርቆች ማለት በቀሚሲ በጉፍታ በአንድ ሽርጥና በሁለት መጠቅለያ ጨርቆች ነው የምትገነዝው። ህፃን ልጅ ከአንድ እስከ

ሦስት በሚሆን ፊርቆች ይገነዛል። ሌት ህፃን በቀሚሰና በሁለት ፊርቆች ትገነዛለች።

4. እራሳን ለማጠብ በእሱ ላይም ለመስገድና ለማስቀበር መብት ሟቹ የተናዘዘለት ሰው ነው። ከዚያም የሟቹ አባት፥ አያት፥ ወራሽ ዘመዶች እንደቅርብታቸው። ሌትን ለማጠብ ባለመብት የታናዘዘችላት ስትሆን ከዚያም እናት፥ አያት፥ ከዚያም ሌት ዘመዶች እንደቅርብታቸው ደረጃ ባልና ሚስት አንዱ ሌላውን ሊያጥብ ይችላል። አቡበክር ሲድቅን ያጠቧቸው ባለቤታቸው ነበሩ። አሊም ባለቤታቸው ፋውማን አጥብቃል።

5. በሟች ላይ አሰጋገድ እንደሚከተለው ነው፡- አራት ጊዜ አላሁ አክበር ይባላል። ከመጀመሪያ ቀጥሎ ፋቲሐ (የመከፈቻው) ምዕራፍ ይነበባል። አብሮ ሌላ አጠር ያለ የቁርአን ምዕራፍ ወይም አንድ አንቀጽ ወይም ሁለት አንቀጽ ቢነበብ ጥሩ ነው። ይህን በተመለከተ አብዱላሂ ኢብን አባስ የዘገቡት ትክክለኛ ሐዲስ ስላለ ነው። ሁለተኛውን ተክቢራት ከደረገ በኋላ በሰላት (በተሸሁድ) ውስጥ በነቢዩ (ለዐወ) ሰለዋት እንደሚለምን ሁሉ ይለምን (ያውርድ) ሶስተኛውን ተክቢራ ካደረገ በኋላ የሚከተለው ፀሎት ይነበባል።

(اللهم اغفر لحينا وميتنا، وشاهدنا وغائبنا وصغيرنا ، وكبيرنا ، وذكرنا ،
وأنتانا ، اللهم من أحبيته منا فأحبه على الاسلام ، ومن توفيته منا فتوفه على
الايمان ، اللهم اغفر له ، وارحمه ، وعافه ، واعف عنه ، وأكرم نزله ،

(1) ርዝ ማለት በላይኛው ክንፈር ላይ የምበቅል

ጠጉር ነው ጽሑፉ ግን አይነካም

ووسع مدخله ، واغسله بالماء والتلج والبرد ، ونلقه من الخطايا ، كما ينقى الثوب الأبيض من اللئس ، وأبدله دارا خيرا من داره ، وأهلا خيرا من أهله ، وأدخله الجنة ، وأعذه من عذاب القبر ، وعذاب النار ، وأمسح له في قبره ، ونور له فيه ، اللهم لا تحرمنا أجره ، ولا تضلنا بعده .

"አላሁመ ኢግዢ ሊሐይና ወመይቲና ወሻሂዲና ወጋኢቢና ወሰጊሪና ወከቢሪና ወዘከሪና ወዑጊናና አላሁመ መን አህያይ ተሁ ሚንና ፈአህይሂ አላል ኢስላም ወመን ተወደይተሁ ሚንና ፈተወፈሁ አለል ኢማን አላሁመ ኢግዢ ለሁ ወግሲልሁ ቢልማኢ ወሰልጂ ወልበረዲ ወነቂሂ ሚናል ዜኑብ ወ ሽጣያ ከማ ዩነቃ አሰውቡል አብዩዱ ሚና አልደነሲ ወአብዱልሁ ዳረን ሽይረን ሚን ዳፊ ወአህለን ሽይረን ሚንአህሊሂ ወአድሽልሁ አልጀነተ ወአኢዝሁ ሚን አዛቢል ቀብሪ ወአዛቢ ንናር ወአፍሲህለሁ ፈቀብሪሂ ወናዊርለሁ። ሌሂ አላሁመ ላተህሪምና አጅረሁ ወላቱዲለና ባዕደሁ።"

ትርጉሙም፦ "አላህ ሆይ! በሕይወት ያለንንም የሞተንንም በቅርብ ያለውንም በሩቅ ያለውንም ትልቆችንንም ትንሾችንንም ወንዶችንንም ሴቶችንንም ማረን። አላህ ሆይ! ከመካከላችን በሕይወት የምታቆየውን ሰው በእስላም ላይ አቆየው። ከመካከላችን የምታሳርፈውን በእምነት ላይ እንደሆነ አሳርፈው። አላህ ሆይ! ምህረት አድርግለት እዘንለትም ጠብቀው ይቅርም በለው መስተንግዶውን አሳምርለት፤ መግቢያውንም አስፋለት ጋጢአትንም በውሀና በበረዶ እጠብለት ነጭ ልብስ ከቆሻሻ እንደሚፀዳ አፅዳው፤ ከቤቱ የተሻለ ቤት ከቤተሰቡ የተሻለ ቤተሰብ ቀይርለት።

ወደ ገነትም አስገባው፤ ከቀብር ውስጥ ቅጣትና ከእሳትም ቅጣት ጠብቀው። መቃብሩንም አስፋለት። አብራላትም። አላህ ሆይ! ምንዳውን አትንፈገን ከርሱም በኋላ እጣችንን ጥመት አታድርግብን።

ከአራተኛው ተከቢራ በኋላ በቀኝ ጎረቤት ሰላምታ ይባላል በያንዳንዱ ተከቢራ ጊዜ እጅን ማንሳቱ ይወደዳል። ሴት ከሆነች ፀሎቱን እንዲህ ብሎ

(اللهم اغفر لها) "አሳሁግ እግር ለሃ" ይነበብ፤ ሁለት ከሆኑ
 (اللهو اغفر لهما) "አሳሁግ እግር ለሁግ" በማለት ብዙም ከሆኑ በብዙ
 (اللهم أغفر لهم) "አሳሁግ እግር ለሁም ተብሎ ይነበብ። ሟች ህፃን
 ከሆነ ያለፈውን ትቶ እንዲህ በማለት ዱዓ ይደረግ።

(اللهم اجعله فرطاً وذخراً لوالديه، وشفيعاً مجاباً، اللهم ثقل به موازينهما
 وأعظم به أجورهما وألحقه بصالح المؤمنين، واجعله في كفالة إبراهيم عليه
 السلام، وقه برحمتك عذاب الجحيم.)

"አሳሁመመ ኢጅአልሁ ፈረጣን ወዙከረን ሊዋሊደይሂ ወሽ አን ሙጃበን
 አሳሁመመ ሰቂል ቢሂ መዋዚኑማ ወዐዚም ቢሂ ዐጅራሁማ ወአልሂቅሁ
 ብሳሂልና ሙእማኒን ወጀአልሁፈከፋለቲ ኢብራሂመ (ሰዐወ) ወቂሂ
 ቢራህመቲካ አዛብ አልጀሂም።"

ትርጉሙም፡- "አሳህ ሆይ! ለወላጆቼ በወዲያኛው ሕይወት ደህንነት ቀድሞ
 ሂዶ የሚያመቻች ቀዳሚ ለችግር ቀን አለኝታ፥ ተሰሚነት ያለው አማላጅ
 አድርግላቸው። አሳህ ሆይ! የመልካም ሥራቸው ሚዛን ማከበጃ የምንዳቸው
 ማብሃ አድርገው፥ ከደጋግ ምዕመናን ጋርም አስጠጋው በነቢዩ ኢብራሂመ
 (ሰዐወ) እንከብካቤ ሥር አድርገው፥ በችርታህም ከገሀነመ እሣት ጠብቀው።

ኢማሙ ለማስገድ ሲቆም ሱናው ሟች ወንድ ከሆነ በራሱ አቅጣጫ ሴት
 ከሆነች በመሐከል ሰውነቷ አቅጣጫ መቆም ነው። ወንድና ሴት ከሆኑ ወንድ
 ወደ ኢማሙ በኩል ሴቷ ወደ ቂብላ በኩል ነው የሚደረገው። ህፃን ካለ
 መጀመሪያ ህፃኑ ቀጥሎ ሴቲ ቀጥሎም ህፃኗ ሆነው የሚቀመጡት። የህፃኑ
 ራስ በወንድ ራስ አቅጣጫ ሲሆን የሴት መሐል ሰውነት እንደዚሁ በወንዱ -
 ራስ ትይዩ ይሆናል። እንደዚሁ የህፃኗ ራስ አቅጣጫ የሚሆነው፥ በሴት ራስ
 አቅጣጫ የህፃኗ መሽከል እወንዱ ራስ አቅጣጫ ነው የሚሆነው የሚሰግዱት

ሰዎች በሙሉ ከእግሙ በኋላ ይሆናሉ። እንደ ሰው ብቻ ቦታ ካላገኘ
በእግሙ በቀኝ ጎን ይቆማል።

ለእኛም ብቻ ምስጋና ይገባል። ረሀመቱ ረድኤቱን በነቢዩና
በቤተሰቦቻቸውና በባልደረቦቻቸው ላይ ይውረድ።

ተፈጸመ

بسم الله الرحمن الرحيم

تقديم

يسر جمعية الدعوة والثقافة الإسلامية بأديس أبابا أن تقدم لمسلمي إثيوبيا ترجمة هذا الكتاب المهم بعنوان " **الكرس المهمة لعامة الأمة** " لساحة الشيخ / عبد العزيز بن عبد الله بن باز باللغة الأمهرية وذلك لتعم الفائدة ، كما نشكر كل من ساهم وتعاون مع الجمعية في نشر هذا الكتاب باللغات المحلية في إثيوبيا ، ونسأل الله أن يجازيهم خيرا على خدمة دينه الحنيف إنه ولي ذلك والقادر عليه .

وصلّى الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

جمعية الدعوة والثقافة الإسلامية

أديس أبابا - إثيوبيا

الدوس المهمة لعامة الامة

تأليف

سماعة الشيع عبد العزيز بن عبد الله بن باز

الترجمة والنشر:

جمعة الدعوة والثقافة الإسلامية

بأديس أبابا

ص.ب : ٧٠٤٢٥

هاتف: ٧١٣٢٠٧

(٦) الطبعة الثانية ١٤١٨ هـ - ١٩٩٧ م

حقوق الطبع بالأمرية محفوظة

يهدى ولا يباع

إدارة أوقاف
صالح عبدالعزيز الراجحي

الدروس المهمة لعامة الأمة

تأليف

سماحة الشيخ عبدالعزيز بن عبدالله بن باز

اللغة الأمهرية (إثيوبيا)

طبع على نفقة

إدارة أوقاف صالح عبدالعزيز الراجحي

غفر الله له ولوالديه ولجميع المسلمين

يهدى ولا يباع